

LAUSUNTO

6.2.2004

ASIA: EU:n komission tiedonanto roskapostista 22.1.2004

1. Johdanto

Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi Electronic Frontier Finland ry:ltä (EFFI) lausuntoa komission roskapostia (spämmi) koskevasta 22.1.2004 päivätystä tiedonannosta.¹

Komission tiedonanto vaikutti kokonaisuutena hyvin järkevältä. Kuten komission tiedonannossa sanotaan, spämmiongelmahan ei ole olemassa yksittäistä kaiken kattavaa ratkaisua ("silver bullet"). Spämmiongelman hallinta edellyttää laaja-alaisia toimenpiteitä.

Suomalainen lainsäädäntö ja toimintaympäristö huomioon ottaen haluamme nostaa lausunnosta esille erityisesti seuraavia asioita, samalla viitaten EFFIn aikaisempiin lausuntoihin asiasta.²

2. Rangaistukset

Teletoinnin tietosuojalaki on kieltänyt roskapostin lähettämisen Suomessa jo puolen vuosikymmenen ajan. Tietääksemme ketään ei ole kuitenkaan teletoinnin tietosuojalain perusteella tuomittu minkäänlaisiin rangaistuksiin spämmin lähettamisestä.³ Syyttäjät ovat antaneet spämmitapauksissa lukuisia syyttämättäjäyttämispäätöksiä tekojen vähäisyyden perusteella ottamatta huomioon sitä, että rangaistusta vaatineiden lisäksi tuhannet laittoman mainonnan uhriksi joutuneet henkilöt ovat hiljaisuudessa vain tuhonneet roskapostiviestit, ehkä lainkaan tietämättä valitusmahdollisuuksista.

Roskapostin lähettäminen ei siis ole Suomessa käytännössä rangaistavaa. Eduskunnan käsittelyssä oleva sähköisen viestinnän tietosuojalakiesitys HE 125/2003 vp antaisi viranomaisille lisäkeinoja (mm. uhkasakot), mutta rangaistusasteikko ei muuttuisi.

Komission tiedotteessa painotetaan oikein sitä, että on tärkeää, että spämmin lähettäminen on oikeasti rangaistava teko. Tästä syystä Suomessakin spämmäystä pitäisi pitää yhtä vakavana tekona kuin rikoslaissa mainittua tietoliikenteen häirintää.

3. Tiedotus ja yhteistyö

Komission tiedotteessa painotetaan viranomaisten suorittaman tiedotustyön ja eri EU-maiden viranomaisten yhteistyön merkitystä. Ihmisten tulee voida saattaa roskapostitapaukset helposti viranomaisen käsiteltäväksi ja kaikista EU-maista tulevasta roskapostista tulee voida ilmoittaa samalla tavalla. Spämmäyksessä yksittäisten viestien suhteellisen pieni haitta kertautuu valtavaksi haitaksi tuhansille tai jopa miljoonille vas-

1 Komission tiedonanto 22.1.2004 sähköisessä muodossa: http://europe.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2004/com2004_0028en01.pdf

2 EFFIn lausunnot Liikenne- ja viestintäministeriölle 7.2.2003 ja 9.5.2003 ja eduskunnalle 28.11.2003, .ks. <http://www.ffi.org/julkaisut/lausunnot/>.

3 Markkinaoikeus on sen sijaan langettanut kuluttajansuojalain perusteella uhkasakkoja tekstiviestispämmistä.

taanottajille, mistä syystä on tärkeää, että tällaisista yksittäisestä viestistä ilmoittaminen on mahdollisimman helppoa (esim. viranomaiselle lähetettävä standardimuotoinen sähköpostiviesti, webbilomake viranomaisen sivuilla).

Spämmin lähettäjien on ymmärrettävä, että vähänkin laajempi laitton spämmikampanja päättyy aina ja varmasti viranomaisen tutkittavaksi. Näin ei kuitenkaan tapahdu, jos spämmistä valittaminen on vaikeaa.

4. Yritys- ja yhteisöspämmi

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi 2002/58/EY velvoittaa jäsenmaat ryhtymään riittäviin toimiin yritysten ja yhteisöjen suojelemiseksi ei-toivotulta sähköiseltä markkinoinnilta. Direktiivi antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden kieltää myös yrityksille ja yhteisöille lähetetty ei-toivottu sähköinen suoramarkkinointi. Teletoiminnan tietosuojalain ja sähköisen viestinnän tietosuojalakiesityksen mukaan yrityksille ja yhteisöille saa kuitenkin lähettää spämmiviestejä ilman vastaanottajan ennakkosuostumusta, eikä yrityksillä ja yhteisöillä ole tehokasta tapaa kieltää tällaista markkinointia.

Kuten komission tiedonannossa sanotaan, spämmi on merkittävä ongelma eurooppalaisille yrityksille ja yhteisöille. Tähän asiaan tulisi Suomessakin kiinnittää huomiota ja harkita opt-in-periaatteen soveltamista myös yrityksiin ja yhteisöihin kohdistuvaan sähköiseen markkinointiin. Toissijaisena ratkaisuna olemme ehdottaneet domainkohtaista kieltorekisteriä Internet-domainin omistaville yhteisöille.⁴ Viranomaisen ylläpitämä kieltorekisteri ei sisältäisi lainkaan yksittäisiä sähköpostiosoitteita, vaan Internet-verkkotunnuksia (esim. ”yritys.fi”, ”oppilaitos.fi”), ja se olisi mainostajia velvoittava. Listan ylläpito olisi ei vaatisi merkittäviä investointeja, koska verkkotunnuksia on suhteellisesti ottaen vähän⁵ ja listan ylläpidon voi automatisoida. Listaa voisi pitää julkisesti saatavilla viranomaisen verkkosivuilla.

Helsingissä 6.2.2004

Kai Puolamäki
Teknillinen korkeakoulu
EFFI ry

Filosofian tohtori, tutkija **Kai Puolamäki** hoitaa opettavan tutkijan virkaa Teknillisen korkeakoulun Informaatiotekniikan laboratoriossa. Kai Puolamäki on EFFIn hallituksen jäsen ja hän on toiminut yhdistyksen puolesta asiantuntijana muun muassa sähköistä viestintää koskevissa asioissa.

Electronic Frontier Finland- EFFI ry on perustettu käyttäjien ja kansalaisten oikeuksien puolustamiseksi Internetissä. Yhdistys pyrkii vaikuttamaan muun muassa lainsäädäntöhankkeisiin sananvapaudesta, yksityisyydestä, tekijänoikeudesta, tietokoneohjelmien patentoinnista ja ei-toivotusta sähköisestä viestinnästä Suomessa ja Euroopassa. Lisätietoja EFFIn kotisivulta osoitteesta <http://www.ffi.org/>.

⁴ Kai Puolamäki, Yritys-Robinson-rekisteri, ks. <http://www.iki.fi/kaip/spam/yritys-robinson.html>.

⁵ Tätä kirjoittaessa Viestintävirasto on esimerkiksi myöntänyt 77.064 fi-verkkotunnusta.